

ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ:

ЗАПОЗНАЈТЕ СЕ СО СВОИТЕ ПРАВА И ПОДДРШКАТА КОЈА МОЖЕ ДА ЈА ОЧЕКУВАТЕ

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

ШТО ПРЕТСТАВУВА ТРГОВИЈАТА СО ЛУЃЕ?

Трговијата со луѓе е широко препознаена како сериозно кривично дело и повреда на човековите права и како таква е дефинирана во меѓународното и домашното право. Трговијата со луѓе е форма на модерно ропство на денешницата. Кривичното дело е сторено кога трговецот со луѓе употребува, на пример, насилство, измама, или принуда за контрола на друго лице за цел, на пример, нејзино/негово вклучување во сексуални активности за профит или за вработување, или за пружање на услуга. Трговијата со луѓе може да вклучи, но не е задолжително, префрлање на друга локација. Лицата може да се сметаат за жртви на трговија со луѓе без оглед дали се експлоатирани во нивниот град на живеење, дали биле транспортирани со цел нивна експлоатација, дали претходно се согласиле да работат за трговец со луѓе, дали учествувале во извршувањето на кривичното дело како директна последица од трговијата со нив, или дали се случила нивната експлоатација. Дете ќе се смета за жртва на трговијата со луѓе без оглед дали некои средства (насилство, измама, злоупотреба на позицијата на ранливост, итн.) биле употребени за да се регрутира детето со цел негова експлоатација.

КОИ ФОРМИ НА ЕКСПЛОАТАЦИЈА ПОСТОЈАТ?

- СЕКСУАЛНА ЕКСПЛОАТАЦИЈА
- ПРИНУДНА РАБОТА
- ПРИНУДНО ПИТАЊЕ
- ПРИНУДНИ БРАКОВИ
- ТРГОВИЈА ЗАРАДИ ВАДЕЊЕ ОРГАНИ
- ПРИНУДА ЗА ВРШЕЊЕ КРИВИЧНИ ДЕЛА

КАКО МОЖЕ ДА ПРЕПОЗНАЕТЕ ДЕКА СТЕ ЖРТВА НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ?

Доколку некој ве натера да работите против вашата волја или под услови кои вие не сте ги избрале и ако не сте во можност да заминете, можно е да сте жртва на трговија со луѓе. Тоа може да се случи додека барате работа или

патувате од една земја кон друга или во друг град со некоја друга цел - можеби ве излажале за типот на работа кој ќе го вршите или за условите во кои ќе работите и ви ги одзеле парите, пасошот или личните документи, и ве натерале да останете во таква ситуација поради закани за насилство против вас, вашето семејство или луѓето кои ги сакате.

Иако не се работи за листа која е исцрпна, постојат сигнали кои може да ве предупредат:

- Одземени ви се вашиот пасош и другите документи за идентификација.
- Принудени сте да користите лажен идентитет (пасош и лична карта на некое друго лице).
- Принудени сте да давате сексуални услуги на клиенти.
- Вашето тело се користи за снимање порнографија.
- Од вашето тело е изваден орган без ваша дозвола.
- Изложени сте на физичко, на ментално или на сексуално насилство (злоупотреба, тепање, силување, изгладнување, застрашување и слично) затоа што не сте се согласиле да го сторите тоа што е побарано од вас.
- Омажени сте против своја волја и чувствуваате дека сопругот или неговото семејство ве злоупотребува.
- Принудени сте да работите против своја волја, во неприфатливи услови, работите за минимална плата или воопшто не добивате плата, изложени сте на физичко и на ментално насилство и вашето движење е ограничено.
- Принудени сте да шверцувате дрога или други недозволените предмети.
- Принудени сте да питате, физички намерно ви е предизвикана инвалидност или мора да се преправате дека сте осакатени за да добиете повеќе пари.
- Постојано сте под закана за животот.
- Вашето движење е ограничено и контролирано, постојано се следи што ќе направите или кажете.
- Кога излегувате, секогаш имате придружба.
- Немате пристап до средства за комуникација (телефон, интернет, итн.).
- Ви се закануваат дека вашето семејство ќе биде повредено.

ШТО ТРЕБА ДА НАПРАВИТЕ ЗА ДА СЕ ЗАШТИТИТЕ?

Пријавете ја вашата ситуација во Центарот за социјални работи или во граѓанските здруженија (телефоните за контакт се дадени на крајот од оваа брошура) или во најблиската полициска станица.

ПЕРИОД ЗА ДОНЕСУВАЊЕ ОДЛУКИ

Ако по првиот разговор со полицијата не се чувствувате подготвени да ги споделите информациите за вашето страдање, може да ви биде даден период за донесување одлука за да може да закрепнете и да одлучите дали ќе соработувате со надлежните тела, без оглед дали сте државјанин на земјата или сте странски државјанин.

Националниот механизам за упатување (НМУ) ќе ве упати во безбедно засолниште и кон други достапни услуги што ќе ви помогнат да закрепнете. Периодот за донесување одлука трае до два месеца, а ако сте дете (на возраст под 18 години), овој период може да се продолжи.

Заштитата се обезбедува преку канцеларијата на НМУ во рамките на Министерството за труд и социјална политика, Министерството за внатрешни работи - Единицата за борба против трговија со луѓе и илегална миграција, како и преку НВО-ата „Отворена порта“ и „За среќно детство“ во Центарот за лица - жртви на трговија со луѓе.

БИДЕТЕ СВЕСНИ ЗА ВАШИТЕ ПРАВА И ЗА ПОДДРШКАТА КОЈА ВИ СТОИ НА РАСПОЛАГАЊЕ

- **БЕЗБЕДЕН ТРАНСПОРТ И СМЕСТУВАЊЕ ЗА ЖРТВИТЕ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ** – Без оглед дали сте странски или домашен државјанин, ако немате безбедно сместување, ќе бидете сместени во Центарот за жртви на трговија со луѓе, каде што ќе ви помага професионален персонал.
- **ПСИХОСОЦИЈАЛНА ПОМОШ И ПОДДРШКА** – Ќе ви бидат обезбедени од стручњаците од Центарот за социјална работа. Ќе ви бидат обезбедени советувања за закрепнување, помош за воспоставување контакт со вашите сакани и помош за обезбедување лични документи (извод од матичната книга на родение, лична карта, здравствена книшка, итн.).

- **ЗДРАВСТВЕНА ПОМОШ** – Имате право на основна здравствена помош, но сте задолжени да го платите надоместокот за задолжително кофинансирање. Ако сте странски државјанин, основните здравствени услуги се плаќаат во целост. Тие опфаќаат општи здравствени прегледи, основни лабораториски тестови и основен гинеколошки преглед.
- **ОБРАЗОВАНИЕ** – Ако сте го прекинале образованието, може активно да бидете вклучени во образовниот процес, во зависност од вашата возраст. Основното и средното образование во земјата се задолжителни.
- **ВРАБОТУВАЊЕ** – Ако сте невработени, а имате наполнето 15 години, може да се пријавите во Агенцијата за вработување каде што може да добиете информации за можностите за вработување како жртва на трговија со луѓе. Ако сте странски државјанин мора да имате работна дозвола за да се вработите, а вашиот престој како странец во државата треба да биде регулиран. НВО-ата може да ви помогнат да добиете информации за можностите за вработување.
- **БЕЗБЕДНО ВРАЌАЊЕ** - Ако сте странски државјанин, имате право на безбедно враќање во вашата татковина. Ако сте дете (на возраст под 18 години), на вашето патување мора да бидете придружувани од привремен старател. Ако сте дете - македонски државјанин, одлуката за трајно место на живеење ќе биде донесена од страна на социјалниот работник од надлежниот Центар за социјална работа, откако ќе се добие ваше мислење.
- **РЕИНТЕГРАЦИЈА** – Имате право да бидете вклучени во креирањето на индивидуален план за вашата долгорочна реинтеграција што вклучува и психосоцијална поддршка, правна помош, образование и животни вештини, програми за економско зајакнување, семејно советување, итн.
- **ПРАВНА ПОМОШ** – Ќе добиете адвокат кој ќе ви го објасни домашниот правен систем, ќе ги застапува вашите права пред судот или пред други органи и ќе ви помогне да го остварите своето право на надоместок на штета. Освен тоа, жртвите на трговија со луѓе што се странски државјани имаат право на привремена дозвола за престој, на азил, итн.
- **НАДОМЕСТ НА ШТЕТА** – Имате право на надомест за штетата што сте ја претрпеле додека сте биле експлоатирани во ланецот на трговија со луѓе, која вклучува материјална штета, емотивна болка, страв, повреда на честа, репутацијата, слободата, личните права, дигнитетот и др.

КОНТАКТ СО РЕЛЕВАНТНИ ИНСТИТУЦИИ И ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ДАВАЊЕ ПОМОШ И ПОДДРШКА НА ЖРТВИТЕ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ:

- Министерство за труд и социјална политика - Национален механизам за упатување,
телефон: 02 310 6443,
моб. 076 456 795, моб. 075 311 726
- Полиција: 192
- Здружение за акција против насилство и трговија со луѓе – Отворена порта
Бесплатна СОС-линија
0800 11 111; 02 27 00 107
www.lastrada.org.mk;
e-адреса: lastrada@lastrada.org.mk
- Народен правобранител,
ул. „Македонија“ бр. 19
Телефон: 02 3 129 335; 02 3 129 359;
e-адреса: contact@ombudsman.mk

ЗА ОТВОРЕНА ПОРТА

Здружението за акција против насилство и трговија со луѓе – „Отворена порта/Ла страда“ е национална невладина организација кој и е целосно посветена на борбата против трговија со луѓе. Од основањето во 2000 година, Отворена порта сеопфатно го третира проблемот на трговијата со луѓе и активно учествува во градењето политики и стратегии со цел намалување на бројот на жртвите на трговијата со луѓе и обезбедување подобар третман на жртвите. Отворена порта раководи со засолниште во кое се згрижуваат жртвите на трговија со луѓе и им дава услуги на жртвите за успешна реинтеграција; им дава информации за проблемот со трговијата со луѓе и за начините за спречување преку телефонската СОС-линија што е бесплатна за оние што повикуваат од земјата.

Брошурата нема намена на правен совет и не ја заменува потребата од барање на правен совет.

Брошурата е изработена со заеднички средства од Европската Унија и Советот на Европа.

На ниеден начин не може да се смета дека гледиштата изразени во истата го одразуваат мислењето на Советот на Европа или на Европската Унија.

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

